

Önsöz

14 yaşındaki oğlu için ağlamaklı bir şekilde bizi arayan baba, “Oğlum daha 14 yaşında, nasıl eşcinsel olabilir?” diye haykırıyordu.

Aile, İstanbul’da bir hekime başvurmuş ve hekim yaptığı 15 dakikalık görüşme sonrasında babaya, “Bu, oğlunuzun cinsel kimliği; onu bu şekilde kabul edeceksiniz, eşcinsellik doğuştan gelen ve en az heteroseksüellik kadar normal bir durumdur” derken çocuğa ise, “Bu durumu kabullenmekten başka çaren yok” demiş. Bunun üzerine baba, “Oğlumun hiçbir erkekle bir ilişkisi olmamış. Bu, ben onu internette gay pornolarını seyrederken yakaladığım için bana açıklamak zorunda kaldığı bir hissi. Ayrıca oğlum bana kadınlardan da hoşlandığını söyledi, sadece kafası karışmış. Ben uzun yol şoförü olduğum için evde çok bulunamadım; oğlum daha çok annesi ve ablası ile vakit geçirdi, onlardan etkilenmiş olabilir mi?” diye sormuş. Hekim, “Yapacak hiçbir şey yok, bu durumu kabulleneceksiniz” diyerek aileyi göndermiş.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, çocuklarının eşcinsel eğilimlerini fark ettiklerinde kendilerini bütünüyle çaresiz hisseden, kimi zaman başvurdukları bazı hekimlerin tuhaf yorumlarıyla ka-

faları iyiden iyiye karışan anne babaları, böylesine hassas bir konu hakkında donanımlı kılmak amacıyla yazılmış, rehber bir kitaptır. “Eşcinsellik gerçekten doğuştan gelen bir durum mudur?”, “Eşcinsellik kader midir?” gibi soruların yanıtlarını bulabileceğiniz en kapsamlı ve en doyurucu çalışma, şu anda okumakta olduğunuz *Anne Babalar İçin Gençlerde Homoseksüelliği Önleme Rehberi (A Parent’s Guide to Preventing Homosexuality)* adlı kaynak kitaptır.

Bu rehber, okurunu başta homoseksüel öncesi evredeki çocukların psikolojik durumları, eğilimleri ve cinsiyet kimliğini pekiştirmenin yollarını, danışan vakalarından örneklerle detaylı olarak ele alarak sorunu yaşayan kişilerin cinsiyet bozukluğu problemiyle başa çıkma becerilerini arttırmak ve anne babaların sorunu anlama kapasitelerine katkı sağlamak üzere hazırlanmıştır. Cinsiyet kimliği bozukluğu ile ilgili en kalıcı ve etkili bilgi kaynağı ise kitabın bu konu hakkında içerdiği yaşam öyküleridir. *Anne Babalar İçin Gençlerde Homoseksüelliği Önleme Rehberi (A Parent’s Guide to Preventing Homosexuality)* adlı kitapta etik kurallar içerisinde vaka deşifrelerine yer verilmiş, daha önce yaşanan hayat tecrübelerinin ve bu tecrübelerden edinilen bilginin kalıcı olarak yerleşmesi hedeflenmiştir.

Eşcinselliğin doğuştan gelen genetik bir durum olduğu savı uzun zamandır birçok hekim ve eşcinsel lobisi tarafından hem topluma hem de eşcinsellere dayatılmaya çalışılmaktadır. Oysa *eşcinselliğin biyolojik ya da genetik kökenli olduğuna dair kabul görmüş, bilimsel bir veri mevcut değildir. Anne Babalar İçin Gençlerde Homoseksüelliği Önleme Rehberi (A Parent’s Guide to Preventing Homosexuality)* adlı kitaptaki olgular, bu savın ne kadar asılsız olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Çünkü eşcinsellik birçok hekim tarafından farklı farklı tanımlanmaktadır. Günümüzde hekimler arasında, eşcinselliğin üçüncü bir cins olduğu ve ortada tedavi gerektiren bir durum olmadığı düşüncesinin yanında, eşcinselliğin tamamen

bir hastalık olduğu ve neredeyse zorunlu bir şekilde tedavi edilmesi gerektiği düşünceleri, konu ile ilgili kutuplaşmayı ve kaçınılmaz olarak da tartışmayı beraberinde getirmektedir.

DSM-IV-TR ve ICD-10 gibi uluslararası hastalık tanı sistemlerinde eşcinselliğin ele alınışı, yukarıda konu edindiğimiz kutuplaşmayı göstermesi açısından önemlidir. Eşcinsellik, DSM-IV tanı sistemine göre, 1970'li yıllara kadar bir bozukluk olarak değerlendirildi. Bu tanı, 1970'li yıllara kadar eşcinsel insanlara kendi istekleri dışında tedavi adı altında medikal, psikolojik ya da tamamen insanlık dışı uygulamaların yapılmasına bir gerekçe oldu. DSM-IV tanı sisteminde eşcinselliğin bir hastalık olmadığı kabul edilince eşcinsel insanlar ya da eşcinsel lobi büyük bir huzura kavuştu. Ancak sorun bu şekilde tamamen çözülmeydi. “Eşcinsel olma veya olmama”, “eşcinselim ya da değilim” deme sorunu; hem toplum bazında hem de eşcinsellerin azımsanmayacak bir kısmı için hâlen devam etmektedir. ICD-10'un eşcinsellikle ilgili yaklaşımı kanımızca daha doğrudur; cinsel terapistler ve bu sorunu yaşayan insanlar için daha yol göstericidir. ICD-10'da eşcinsellik; *F66 kodu ile cinsel gelişme ve yönelimle ilgili ruhsal ve davranışsal bozukluklar* adı altında ele alınmıştır ve burada “sadece cinsel yönelim bir bozukluk olarak kabul edilmemelidir” ibaresi vardır. Homoseksüellik (eşcinsellik), heteroseksüellik ya da biseksüellik, cinsel gelişme ve yönelimdeki kişi için sorunlu olabilecek farklılıkları belirtmek için kullanılmıştır. Ancak *cinsel olgunlaşma bozukluğu, benliğe yabancı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bozukluğu* gibi durumların eşcinselliğe eşlik etmesi için, *kişinin eşcinselliği ya da eşcinsel ilişkiyi yaşamayı bir sorun hâline getirmesi* gerekmektedir. Yani ICD-10'un bu yorumuna bakıldığında, *eşcinselliğin bazı türlerinin ruhsal bir sorun olarak kabul edildiği* görülecektir.

İnsana dair her durum tartışılabilir, *eşcinsellik de tartışılmaz bir tabu veya dogma değildir*. Bir grup ruh sağlığı profesyoneli,

eşcinselliği değişmez, tek bir yapı olarak ele alma eğilimindeyken; bir grup ruh sağlığı profesyoneli de eşcinselliği hastalık olarak görmektedir. Türkiye’de ruh sağlığı profesyonelleri -Amerika ve Avrupa’daki örneklerine benzer şekilde- eşcinsellik konusunda bilimsel bir zeminde kendilerine ait bir görüş geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bu görüş, “Eşcinsellik hastalıktır ya da değildir” gibi keskin saptamalarla tanımlanmamalıdır. Bu tür kutuplaşmış bir değerlendirme yapmak, bütün diğer ruhsal bozukluklarda olduğu gibi “normal” ile “psikopatoloji” ve “eşcinsel fantezi” ile “eşcinsel eylem” arasında geniş bir yelpazede bulunan insanlara büyük bir haksızlık olacaktır.

Eşcinsellik tek ve sabit bir durum değildir, birçok alt tipi vardır ve tek bir yapı olarak ele alınmaması gerekir. Bazı alt tiplere giren eşcinseller, tedavi arayışındadırlar ve isterlerse tedavi edilebilirler. Korumaya ruh sağlığı sınırlarında sosyal bir problem olarak değerlendirilmesi gereken eşcinsellik, bir tercih değildir ama eşcinsel ilişki yaşamak bir tercihtir. Çünkü eşcinsellik, insanda doğal olarak var olan bir yönelim değildir. Çocukluk çağında yaşanan travmalara, işgaller ve ihmellere bağlı olarak sosyal öğrenme veya yanlış eğitimle gelişmiş bir durumdur. Eşcinsellerin ortak noktası, hatalı anne baba tutumları, ihmaller, işgaller, duygusal ve bedensel travmalar içeren erken çocukluk yaşantıdır. Yani eşcinsellik, çoğunlukla zor ve acı dolu bir sürecin sonunda oluşan bir durumdur. Bu nedenle eşcinselliğin nedenlerini anlamak ve yaygınlaşmasını önlemek çok önemlidir. Yapılan çalışmalarda ve literatür bilgilerinde, sağlıklı ve mutlu bir aile ortamında yetişmiş ve herhangi bir travmaya maruz kalmamış ama eşcinsel bir yaşantı süren bir kişiye hiç rastlanmamıştır. Ancak travmalar, işgaller ve ihmaller içeren erken çocukluk yaşantılarına sahip olan herkes eşcinsel olmaz. Çünkü mesele, travmaya maruz kalmak değil, o travmanın nasıl içselleştirildiğidir. Öte yandan, her eşcinselin travmalar, işgaller ve ihmaller içeren erken çocukluk yaşantısına sahip olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu ne-

denle sağlıklı ve mutlu bir aile kurumuna, anne baba ve eş eğitimlerine, evlilik öncesi cinsel danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ve *Anne Babalar İçin Gençlerde Homoseksüelliği Önleme Rehberi (A Parent's Guide to Preventing Homosexuality)* gibi kitaplara her geçen gün daha fazla ihtiyaç duymaktayız.

Eşcinsel eğilimlerinin üstesinden gelmeye çalışan kişiler dünyada hızla yayılan eşcinsel hakları hareketleri tarafından görmezden gelinmektedir. Tedavi olmak isteyen ve sayıları hiç de azımsanamayacak rakamlara ulaşan eşcinseller, *destek alma veya terapi görme imkânlarından mahrum bırakılmaktadırlar*. Hatta bazı hekimler ve cinsel terapistler, önsözümüzün başında değindiğimiz vakada olduğu gibi, yaşadıklarından rahatsızlık duyan ve tedavi arayışına giren eşcinsel hastaları, “Bu sizin cinsel tercihiniz, değiştiremeyiz veya eşcinselliğin tedavisi yok” diyerek geri çevirmektedir. Böylelikle, en temel insan hakları meselelerinden biri olan *sağlık hizmetine ulaşma ve yararlanma hakkı da çiğnenmektedir*. Ancak bunlara rağmen, eşcinsel eğilim, dürtü, duygu ve davranışlarından acı çeken, bunaltı duyan ve tedavi olmak isteyen kişilerin, her geçen gün daha fazla artan bir oranla, tedavi olma arayışına girdiğini görüyoruz. Ruhun ve bedenini sağlıklı olmak doğal bir insan hakkıdır. Herkes, bilerek ya da bilmeyerek yaptığı bazı davranışlar da dâhil, birçok etken yüzünden ruh sağlığını ve sağlıklı hâlini yitirebilir, hastalanabilir ve tedavi olmak isteyebilir.

“Tedavi olma hakkı”, evrensel bir insan hakları meselesidir.

Bu hak, tedaviye gönüllü olan kişilere, “yepyeni bir hayata başlayın” anlayışıyla sunulabilir. *Eşcinselliğin nedenlerini anlama, ailenin desteğini alma, aynı cinsle cinsel olmayan, sağlıklı ilişkiler kurma ihtiyacının karşılanması ve eşcinselliğe yol açan çocukluk yaralarını iyileştirme*, değişime giden yolda atılması gereken en uygun adımlar gibi görünmektedir.

ABD’de yapılan araştırmalar, erkeklerin %20’sinde, kadının ise %18’inde eşcinsel eğilim olduğunu göstermektedir. Cin-

sel Sağlık Enstitüsü Derneği (CISED)'in yaptığı Eşcinsellik Anketi'ne göre; ülkemizde eşcinsellik oranı %12 civarlarında görülmektedir. Ancak konunun hassasiyeti ve gizli eşcinsellerin sayısı göz önüne alındığında bu oranın daha fazla olması muhtemeldir. Bu yaygınlaşma, özgürlüklerin artmasının bir göstergesi olarak değerlendirilebileceği gibi, Türk aile yapısının bozulmasının bir işareti olarak da görülebilir. Bu bir uyarı işaretidir, göz ardı edilmemelidir.

Başta üniversitemiz, Diyanet İşleri Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı olmak üzere, medya ve sivil toplum kuruluşları eşcinsellik gerçeğini kabul etmişlerdir. Çünkü eşcinsellik, sadece zekilerin görebildiği iddia edilen bir elbise diktirip giyen çıplak kral hikâyesine benzetildi ve âdeta tabulaştırıldı. Joseph Nicolosi'nin *Erkek Homoseksüeller İçin Onarım Terapisi (Reparative Therapy of Male Homosexuality)* adlı kitabı, "Kral çıplak" diye haykıran çocuğun sesi gibiydi. Son yıllarda başta ruh sağlığı profesyonelleri, entelektüeller ve medya olmak üzere herkes, söz birliği etmişçesine, eşcinselliğe görünmez kumaştan, alımlı bir elbise dikmeye çalıştı. Aslında medya mensupları, din adamları, ruh sağlığı profesyonelleri ve halk da eşcinselliğin üzerinde öyle büyülü bir elbise bulunmadığının farkındaydı. Yani kralın çıplak olduğunu herkes görüyor, kulaktan kulağa söylüyordu; ancak tarif edilen elbise dikilebilse kralın üzerinde öyle güzel duracaktı ki herkes bu ortak yalana inanmış gibi yapmayı seçti: "Eşcinsellik üçüncü bir cinsiyettir", "Eşcinsellik bir tercihtir", "Eşcinsellik doğuştan gelen, genetik bir yapıdır", "Eşcinsellik hastalık değildir" gibi farklı türden hayranlık cümleleri ağızlarından döküldü. Böylesi işine gelenler, yani bilimsel bir meseleye ideolojik yaklaşanlar, kralın, yani eşcinselliğin gerçek fotoğrafını çekmeye hiç yanaşmadılar. Kralın üstünde elbise filan olmadığını görenler de "yobaz, aptal, çağ dışı, homofobik", hatta "gizli eşcinsel" yerine konmamak için susmayı tercih

ettiler. Ancak gerçekte “kral çıplak”tı... Bu nedenle kimsenin tartışmaya cesaret bile edemediği ve fikirlerini kapalı kapılar ardında sessizce paylaşabildiği eşcinsellik hakkında kitap yazmak cesaret ister, yürek ister.

İşte Joseph Nicolosi ve Linda Ames Nicolosi, birlikte yazdıkları *Anne Babalar İçin Gençlerde Homoseksüelliği Önleme Rehberi (A Parent's Guide to Preventing Homosexuality)* adlı kitapla bu yürekliliği ortaya koymuşlardır. Kaknüs Yayınları da bu eseri Türk halkına sunarak aynı yürekliliği göstermiştir.

Onların sergilediği bu yüreklilik, sorunun getirdiği sıkıntıları yakından yaşayan anne babaların yüreklerine su serpecektir.

Peki, ülkemizde yaklaşık her on kişiden birinde eşcinsellik sorunu varsa bu insanlar isteyerek mi eşcinsel oldu? Şimdi bu soruyu kendimize sorup vicdanlarımızla hesaplaşma zamanıdır.

Dr. A. Cem KEÇE
Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği (CİSED)
Genel Başkanı

Giriş

Sağduyulu Anne Babalar için Tavsiyeler

25 yaşındaki danışanım Jacob uzun zamandır, istenmeyen homoseksüel davranışlarının yol açtığı depresyonun tedavisiyle uğraşıyordu. Bir gün, hayal kırıklığı ve öfkeyle annesinin karşısına dikildi:

Ona dedim ki, “Anne, benim Barbie bebeklerle oynadığımı görüyordun. Makyaj malzemeleriyle oynayıp aynanın karşısında saatlerce saçımı yapardım. Erkek kardeşlerimin hiçbiri benim bu yaptıklarımı yapmıyordu. Niçin bana engel olmadın? Ne düşünüyordun Tanrı aşkına?” Annemin benim için en iyi olanı istediğinden eminim. Ama söyleyecek hiçbir şeyi yoktu. Oturduğu yerde gözü yaşlı bir hâlde bana bakakaldı.

Aynı cinse duydukları ilgiden rahatsız olan homoseksüel erkeklerle yıllardır çalışıyorum.¹ Gey hayatı, onlar için bir çözüm değildir. Hepsi, hayatlarının erken dönemlerinde yaşadıkları olayların bir şekilde homoseksüelliklerinin temelini attığından şüpheleniyordur. Bu kitap, 20 yıllık meslek yaşamım boyunca bu

¹ Metinde geçen “ben” zamiri, aksi belirtilmedikçe Joseph Nicolosi için kullanılmıştır.

adamlardan öğrendiklerimden besleniyor. Bu adamlar, aynı cinse duydukları ilginin sebeplerini araştırırken aynı zamanda ilerleme kaydederek özgürlüklerine kavuşmayı hedefliyorlardı. Danışanlarım, bana dönüp dolaşıp hep küçük bir erkek çocukken hayatlarında nelerin eksik olduğunu anlatıyorlardı.

Jacob gibi homoseksüelliğinin üstesinden gelmeye çalışan erkeklerden her gün dinlediğim hikâyeler, genellikle acı dolu cinsiyet karmaşası deneyimlerini içeriyor. Gerçekten de erkek çocuklarda görülen cinsiyet karmaşası ile yetişkinlikte ortaya çıkan homoseksüellik arasında yüksek bir korelasyon vardır. Danışmanlık yaptığım erkeklerin birçoğu, çocukluklarında Jacob kadar kadınsı değillerdi, yani bebeklerle oynamamış veya kız kıyafetleri giymemişlerdi. Ama tıpkı Jacob gibi onlarda da başka bazı çelişki işaretleri gözlemlenebiliyordu. Cinsiyetlerini sahiplenmede tereddüt yaşamışlardı. Özellikle diğer erkek çocuklara denk olmadıkları korkusu yakalarını bırakmamıştı.

Ama anne babaları, ki bunların çoğu, çocuklarını çok seven ve çocukları için en iyisini isteyen insanlardı, erken dönemde ortaya çıkan uyarıcı işaretleri kaçırmış ve çocukları için yardım aramakta çok geç kalmışlardı. Bu geç kalmışlığın bir sebebi, ruh sağlığı uzmanlarının anne babaları, çocuklarının cinsiyet karmaşası hakkında doğru bilgilendirmeyişidir. Anne babaların, böyle bir durumla karşılaştıklarında ne yapmaları gerektiği konusunda hiçbir fikri yoktur.

Cinsiyet Stereotiplerini Yaşatmak

Cinsel kimlik veya cinsel yönelim konusunda, “ne istiyorsak onu oluruz” diyen insanlarla aynı fikirde olamayız. Bu bakış açısına sahip birçok ruh sağlığı uzmanı vardır. Böyle düşünen insanlar, gey veya lezbiyen olmanın bireylerde, kültürümüzde ve daha genel manada insanlık üzerinde herhangi bir sonuç doğurmadığını ima ediyorlar. Anatomimiz sanki bizim alın yazımız değilmiş gibi düşünüyorlar. Çocuklarımızı, tam anlamıyla erkeklığe veya

kadınlığa hazırlamamızı, modası geçmiş cinsiyet stereotiplerini yaşatmak olarak ele alıyorlar.

Ama insan ırkı, erkek veya kadın olarak tasarlanmıştır; üçüncü bir cinsiyet yoktur. Dahası, medeniyet tarihi gösteriyor ki bütün kusurlarına rağmen insanın doğal ailesi (yani anne, baba ve çocuklardan oluşan aile), gelecek nesillerin yetişmesi için en uygun ortamı sunuyor. Yüzlerce asır boyunca her şeyi yanlış mı yapıyorduk? Cinsiyetin eğilip bükülmesinden zafer devşiren yeni TV programlarının hatırına bütün tarihin üzerine sünger mi çekeceğiz?

Ünlü psikanalist Dr. Charles Socarides'in de dediği gibi, "Dünyanın hiçbir yerinde anne babalar, 'çocuğumun heteroseksüel ya da homoseksüel olması bizim için fark etmez demezler'"² Eğer anne babalara tercih hakkı tanınsa anne babaların büyük çoğunluğu, çocuklarının homoseksüel davranışlara bulaşmamasını tercih edecektir.

Entelektüel çevrelerde, insanoğlunun yaradılış itibarıyla hiçbir biçimde "insansı bir doğası" olmadığı inancı modadır. Buna göre, insan olmanın özünde kendimizi, kendi arzularımızı doğrultusunda yeniden tanımlayabilme özgürlüğü vardır. Ama özgürlük, kim olduğumuzla çelişir bir biçimde kullanıldığında, bize ne fayda sağlayabilir ki!

Bizce, bazı şeyler yeniden tanımlanamaz. Normalliğin "bir şeyin tasarımına uygun fonksiyonlar göstermesi" olduğuna inanıyoruz. Öyleyse doğa, bizden alın yazımız olan erkekliği veya kadınlığı yerine getirmemizi bekliyor.

Bu kitapta; homoseksüel öncesi evre (*prehomosexual*), cinsiyet çelişkisi (*gender conflict*), cinsiyet karmaşası (*gender confused*) ve cinsiyet bozukluğu (*gender disturbed*) terimlerini birbiri yerine kullanacağız. Çünkü bütün bu durumlar, homoseksüellikle sonuçlanma potansiyeline sahip. Cinsiyet kimliği bozukluğu (CKB) terimi ise (*Gender Identity Disorder-GID*), içsel cinsiyet çelişkinin uç bir

² Charles W. Socarides, *Homosexuality: A Freedom Too Far*, (Phoenix: Adam Margrave, 1995).

örneği olarak psikiyatrik bir durumu tarif etmek için kullanılmıştır. CKB'de çocuk, biyolojik cinsiyetinden memnun değildir. Homoseksüelliğe giden gelişim evrelerini tarif edeceğimiz birçok çocuğa, CKB'nin bütün kriterlerine sahip olmadıkları için CKB tanısı konmaz. Yine de bu çocuklarda, dikkat edilmesi gereken cinsiyet çelişkisi ve homoseksüellik işaretleri vardır.

Ruh Sağlığını Meslek Edinenlerle Ters Düşmek

Günümüzde kitle iletişim araçları, erkekleri homoseksüel veya biseksüel kimliklerinin farkına varmaya teşvik ediyor. “Cinsel çeşitlilik harika bir şey, değil mi?” deniyor. Birçok televizyon ve film yapımcısı (bunların bazılarının kendileri de geydir), kamuya geyliğin ilan edilmesini (*coming out of the closet*), pek matah bir şeymiş gibi sunmaya çalışıyorlar. Onların bu yöndeki çabaları, birçok genç insanın içine düştüğü talihsiz durumun yok yere reklam malzemesi yapılarak teşvik edilmesini sağlıyor.

Böyle bir bakış açısına sahip olduğum için, ben (Joseph) kendi meslektaşlarımla ters düşmüş oluyorum. Bana karşı çıkanlar, “Amerikan Psikiyatri Derneği'nin (American Psychiatric Association-APA) 1973'te, homoseksüelliği *Tanı ve İstatistik El Kitabı*'ndan (*Diagnostic and Statical Manual-DSM*) çıkartmış olması, tartışmaları sonlandırmıştır; yani homoseksüellik normaldir” diyor. Ama bazı gey aktivistlerin bile söylediği gibi, bu karar, gey aktivistlerden gelen yoğun politik baskılar altında alınmıştır.³

Homoseksüelliğin DSM'den kaldırılması, tedavi ve araştırmaların önünü kesti. Homoseksüelliğin “bir sorun olmadığı” dünya âleme ilan edilince, klinisyenlerin bu konuda karşıt görüşler öne sürmesi veya profesyonel toplantılarda makaleler sunması çok zorlaşmış, hatta zaman zaman engellenmiştir. Sonrasında, bilim-

³ Simon LeVay, *Queer Science*, (Cambridge, Mass: MIT Press, 1996), s. 224.

sel dergiler, homoseksüelliğin gelişimsel bir problem olduğu konusunda tamamen sessizliğe bürünmüştür.

Ben bu satırları yazarken APA, Eşcinsellik Üzerine Ulusal Araştırma ve Tedavi Birliği (National Association of Research and Therapy of Homosexuality-NARTH) ile iş birliği yapmayı hâlâ reddediyor. Çünkü APA, NARTH'ın homoseksüellik durumunun gelişimsel bir bozukluğa işaret ettiği görüşüne katılmıyor. Dahası, bu tür bir bilimsel tutumun, “geyleri, lezbiyenleri ve biseksüelleri hedef alan ayrımcı ve ön yargılı ortamlara katkı sağladığımı”⁴ düşünüyor. Aslına bakarsanız APA, bu konunun tartışılmasını veto etmiş oldu.

Araştırmacıların bu sessizliği, homoseksüelliğin insan cinselliğinin sağlıklı bir çeşidi olduğunu kanıtlayan yeni bilimsel veriler ışığında alınmış bir karar değildir. Aksine bu durumu bir sorun olarak tartışmamak artık moda hâline gelmiştir. Homoseksüellikten doğal bir şeymişcesine bahsediliyor. Nasıl ki hava durumu tartışılmayıp olduğu gibi kabul ediliyor, homoseksüellik de aynı şekilde “sadece var olan bir durum” olarak ele alınıyor.

New York'taki bir etik merkezinde araştırmacı olan Ronald Bayer, bütün bu süreci şöyle özetliyor: “Amerikan Psikiyatri Derneği, Amerikan sosyal hayatının bütün yönlerini siyasallaştırmayı hedef edinen, yıkıcı faaliyetlerin kurbanı oldu. Öfke dolu eşitlikçilik, bu patırtılı dönemin en belirgin özelliğiydi. Böylece psikiyatri uzmanları, homoseksüelliğin patolojik durumunu homoseksüellerle pazarlık konusu yapmaya itildi.”

Sonuçta, homoseksüelliğin psikiyatrik bozukluklar tanı el kitabından çıkarılması, bilimsel akıl yürütmenin rasyonel süreci sonunda gerçekleştirilmedi; “aksine bu, zamanın ideolojik durumunun bir dayatması” olarak ortaya çıktı.⁵

⁴ Clinton Anderson, Office of Lesbian, Gay and Bisexual Concerns, American Psychological Association, *NARTH'a mektup*, 8 Ağustos 2001.

⁵ Ronald V. Bayer, *Homosexuality and American Psychiatry: Politics of Diagnosis*, (New York: Basic Books, 1982), s. 3-4.

Önleme: Gittikçe Artan Bir İhtiyaç

APA'nın 1973'te aldığı karardan önce, homoseksüelliğin engellenmeye çalışılması, kabul gören bir yaklaşımdı. Homoseksüellik, bir rahatsızlık olarak tanımlanıyordu ve cinsel kimlik bozukluğunun gelişimi mümkün olduğunca önlenmeye çalışılıyordu. Bugün, bu önleme fikrinin tekrar göz önüne alınması gerektiğine inanıyoruz. Bu kitabı, bu amaçla yazdık.

1968 yılında Peter ve Barbara Wyden tarafından yazılmış ve artık klasikleşmiş olan *Growing Up Straight (Heteroseksüel Büyüme)* adlı kitaptan başka, anne babaları muhatap alan çok az kitap yazıldı. Homoseksüelliğin tanı el kitabından çıkarılmasından sonra, homoseksüelliği önleme konusunda klinisyen Dr. George Rekers, *Growing Up Straight: What Every Family Should Know About Homosexuality (Heteroseksüel Büyüme: Ailelerin Homoseksüellik Hakkında Bilmesi Gerekenler)* adlı kitabı yazmış. Sonrasında, Don Schmierer'in Hristiyan aileler için yazdığı *An Ounce of Prevention (Bir Onsluk Önleme)* adlı kitabı yayımlanmış. Bu kitap, bir din adamının, bilimsel olarak desteklenmiş pratik bilgilere dayalı görüşlerini içeriyor.

Homoseksüelliği Önleme (Preventing Homosexuality) adlı bu kitabımızın, artan ihtiyaçlara cevap vermesini umuyoruz. Bize homoseksüel öncesi evredeki çocuğunu getiren anne babaların çoğu Katoliklik, Protestanlık, Mormon ve Yahudilik gibi dinî inanışları olan insanlar. Fakat az sayıda da olsa, insanoğlunun heteroseksüel olarak tasarlanmış olduğuna içgüdüsel olarak inanan laik aileler de çocuklarını getiriyor. Böyle anne babaların kaygılarını anlayabiliyoruz çünkü onların dünya görüşünü paylaşıyoruz.

Ancak bazı gey aktivistler (bunların pek çoğu akademik çevrelerdendir), böyle bir görev üstlendiğimiz için bizleri kınıyorlar. Bir çocuğun homoseksüellikten kaçınmasına veya yetişkin bir homoseksüelin değişmesine yardım etmek bir tarafa, biz kim oluyoruz da başka birinin cinsel kimliğini sorguluyoruz! Fakat biz, her şeye rağmen insanların çoğunluğuna ve tarihe sırtımızı yaslı-

yoruz ve aynı cinsle cinsel ilişkiye girmenin, insanlara zarar verdiğiğine inanıyoruz.

Bu kitabın bölümlerini örneklendirmek için birçok danışanımızın ifadelerini, çalışmamıza dâhil ettik. Danışanlarımızın mahremiyetini korumak için isimler, yer adları ve kişilerle özdeşleşebilecek ayrıntılar değiştirildi. Ama onların anlattığı hikâyelerin doğruluğundan hiç şüphemiz olmasın.

Kitap, anne babalara odaklanırken onları *suçlamayı* değil, *eğitmeyi* hedefliyor. Birlikte çalıştığım anne babalardan hiçbiri çocuğunu olumsuz yönde etkilemeye çalışmak istememişti. Hatta gerekli olduğunda dahi duruma müdahaleden kaçınan anne babalar bile, çocuklarının ileride homoseksüel olmasını kolaylaştıracak şekilde davranmayı istememişlerdi. Fakat iyi niyetlerine rağmen, birçok anne baba, onlara zarar veren aile kalıplarına saplanıp kaldı. Dahası anne babaların birçoğuna, çocuklarının cinsel kimlik gelişimini etkilemek için hiçbir şey yapamayacakları söylenmiş ve böylelikle anne babalar yanlış bilgilendirilmişti. Ruh sağlığı uzmanlarından doğru bilgi akışının sağlanamamasının utanç verici sebepleri, 8. Bölüm’de (Tedavinin Siyasallaşması) ayrıntılarıyla ele alınmıştır.

Çok şükür ki anne babalar, doğru tavsiyelerle karşılaşınca hemen tutumlarında değişiklikler yapmaya başlıyor ve çocuklarının sağlıklı cinsiyet kimliği geliştirmesine yardım etmek için kolları sıvıyorlar. Bir baba, içgüdüsel olarak çocuğuyla ilgili bir şeylerin yanlış gitmekte olduğunu sezdiğini ve ne yapması gerektiğini de aslında kestirebildiğini söylemişti. Ama oğlunun öğretmenleri ve rehberlik uzmanları ona ısrarla, “çocuğunu travmatize etmemesini” ve onu, “olduğu gibi kabul etmesini” söylemişlerdi.

Anne babalar, çocuklarını heteroseksüel görme isteklerine yeşil ışık yakan bir psikoterapistle danıştıklarında, böyle bir psikoterapist, anne babaların çocuklarının yaşadığı cinsiyet karmaşasına karşı içgüdüsel olarak takındıkları tavrı destekleyerek on-

lara yol gösterebilir. Böylelikle tedavi yoluyla heteroseksüellik sonucunu elde edebilme umudu doğar. Ebeveynlik güdülerini destekleyen profesyonel yardımla karşılaşan anne babalar, terapistin tedavi planını kolaylıkla anlayabilirler; önelerine serilmiş pozitif ve onaylayıcı stratejileri hemen uygulamaya koyarlar. Bu kitap, bu müdahale stratejilerinin pek çoğunu bünyesinde barındırıyor.

Ülke çapında tanınmış bir uzman olan Dr. George Rekers'e göre, "Çocuklukta görülen cinsiyet uyumsuzluğu, homoseksüellikle ilintilendirilebilecek en yaygın ve gözlemlenebilir tek faktördür." Rekers ayrıca, cinsiyet kimliği problemi olan çocuğun bu zorluğu, psikiyatrik müdahale ile veya müdahale olmaksızın aşabileceği yönünde önemli delillerin olduğunu söylüyor. Rekers, "Vakaların pek çoğunda..... cinsiyet kimliği bozukluğu tamamen iyileşiyor" diyor.

Dr. Rekers, biyolojik faktörlerin bazı çocuklarda homoseksüelliğe yatkınlık yaptığını kabul etmekle birlikte, ailevi ve sosyal etkilerin homoseksüelliğin gelişiminde en güçlü faktörler olduğunu söylüyor. Bu sebeple, değişimin mümkün olduğunun altını çiziyor. Rekers, birçok anne babanın çocuğu için heteroseksüelliği arzuladığını vurguluyor ve terapistin, terapistin seyrini anne babanın değerlerine ters düşecek şekilde yönlendirmemesi gerektiğini belirtiyor.⁶

Bütün bunlara ek olarak Dr. Rekers, 10'lu yaşlardaki bir çocukla çalışan bir terapistin, aşağıdaki noktaları aydınlatması gerektiğini söylüyor:

- Gey yaşam biçimi, hayatı tehdit edici bazı sağlık riskleri içerir.
- Gey hayat tarzının kabul edilmesi, kişinin karşısına zorluklar çıkaracaktır ve böyle bir yaşam biçimini kabul eden kişiler, sosyal olarak tartışmalı bir pozisyon alacaklardır.

⁶ G. Rekers ve M. Kilgus, "Differential Diagnosis and Rationale for Treatment of Gender Identity Disorders and Transvestism", *Handbook of Child and Adolescent Sexual Problems*, ed. G. Rekers, (New York: Lexington, 1995), s. 267-268.

- Kişinin henüz olgunlaşmadan cinsel aktivitelerde bulunması, psikolojik olarak risklidir.
- Danışan, yetişkinliğe eriştiğinde cinselliği hakkında çok daha akıllıca kararlar alabilecektir.

Cinsiyet kimliği üzerine yapılan araştırmaların çoğu, erkek çocuklar üzerine yapılmıştır. Aslında benim klinik uzmanlık alanım da erkek homoseksüelliği. Bu yüzden bu kitaptaki tavsiyelerin birçoğu, erkek çocuklarla ilgili. Başka bir yazarın, bizim çalışmamızı bir adım ileriye götürerek lezbiyenlik ve lezbiyenliğin önlenmesini irdeleyen bir eser kaleme almasını ümit ediyoruz.

Belki siz de çocuğunuzun cinsel gelişimi hakkında kaygılısınız. Oğlunuzun ya da kızınızın, “Galiba ben geyim” ya da “Ben biseksüelim” dediğini işittiniz. Oğlunuzun odasında aynı cins odaklı porno materyaller buldunuz. Kızınızın günlüğünde, başka bir kız hakkında yazılmış, fazlaca samimi yazılar okudunuz. Size verebileceğimiz en önemli mesaj, “gey çocuk” veya “gey genç” diye bir şey olmadığıdır. Hepimiz heteroseksüel olarak tasarlanmıştır; cinsiyetle ilgili kafa karışıklığı, öncelikle psikolojik bir durum olduğu için, bir yere kadar değiştirilebilir.

Okuyacağınız kitapta bulacağınız bilgileri, hem cesaret verici hem de onaylayıcı bulacaksınız. Hikâyeleri okurken, kendi kızınızı veya oğlunuzu tarif eden durumlarla karşılaşabilirsiniz. Bütün bu örneklerin sizi, çocuğunuzun sağlıklı ve cinsiyetine uygun gelişimini kararlılıkla desteklemede motive etmesini umuyoruz.

Üyesi olduğum Amerikan Psikiyatri Derneği ile aramızda çok güçlü felsefi farklılıklar olduğunu tekrar vurgulamalıyım. APA, son zamanlarda tek taraflı, geyliği onaylayan, politik bir felsefeye büründü. APA; gey evliliklerini, geylerin evlat edinmesini ve homoseksüelliğin normalleştirilmesini savunurken geleneksel değerleri ve çekirdek aile modelini hor görüyor. APA'nın çizgisi, salt bilimsel bir duruş olmaktan ziyade, derneğin politik felsefesini ve cinsel özgürleşmeyi savunan değerlerini yansıtıyor.

Son zamanlarda fikirlerin serbest akışı üzerindeki APA'nın politik kontrolü öylesine arttı ki APA'ya, bilimsel bir grup tanımlamasından çok, hedefi liberal politik gündemi toplumsal tabana yaymak olan, profesyonel bir esnaf birliği tanımlaması yaklaşıyor. Büyük bir profesyonel dergide yayımlanmış, bir makalenin açık sözlü ve eleştirel psikolog yazarı APA'yı, bakış açılarının çeşitliliğine saygı göstermemekle suçluyor. "Bu saygısızlık, sosyal konular üzerine yapılmış araştırmaları çarpıtıyor, karar mekanizmalarındaki insanların ve kamuoyunun nazarında psikolojinin güvenilirliğini gölgeyor, muhafazakâr danışanlara götürülen hizmeti kısıtlıyor ve muhafazakâr öğrencilere ve araştırmacılara fiili ayrımcılık uyguluyor. Böylelikle özgür eğitimin üzerinde caydırıcı bir etki yaratıyor."⁷

Bu kitabı yazarken, bilimsel verileri adil ve doğru bir biçimde sunmaya çalıştık. Burada tarif edilen homoseksüel öncesi evre modelinin, homoseksüelliğe giden tek yol olduğunu ima etmek istemiyoruz. Ancak bu modelin en sık rastlanan model olduğuna inanıyoruz. Homoseksüel gelişimi önleyecek kolay bir çözüm sunmuyoruz. Anne baba olarak sizin yapabileceğiniz, çocuğunuza sağlayabileceğiniz en uygun ortamı sunmaktır.

Normalliği, "tasarımına uygun fonksiyonlar göstermek" olarak tanımladık ve doğanın bizden, cinsiyetimizin bize biçtiği role uygun olarak kadın veya erkek olarak yaşamamızı beklediğini söyledik. Eğer bu iki noktada bizimle hemfikirsenez, sizi kitabımızı okumaya davet ediyoruz. Bizler de anne babalar olarak size umut, destek, eğitim ve cesaretlendirme sunmayı hedefledik.⁸

⁷ Robert Redding, "Socio Political Diversity in Psychology: A Case for Pluralism", *American Psychologist*, Mart 2001, s. 205-15.

⁸ Sizin de fark ettiğiniz gibi bu kitap, yazarından bahsederken bazen "ben" zamirini, bazen de "biz" zamirini kullanıyor. Bu zamirler rastgele seçilerek kullanılmıyor. "Ben" zamiri kullanıldığı zaman Joseph Nicolosi'nin sözlerine kulak veriliyor; bunun dışında kalan bütün kısımlar, iki yazarın birden katkısını temsil ediyor.

1. Erkeklik Bir Başarıdır

Kadın olarak doğulur fakat erkeklik, uğraşarak elde edilir. Erkeklik, belirsizdir, risklidir... Çünkü erkekliğe, kadınlığa baş kadırlarak ulaşılr ve erkeklik ancak diğer erkekler tarafından onaylanır.

Camille Palia, lezbiyen aktivist

Homoseksüelliğin en temelinde cinsiyetle ilgili bir çatışma vardır. Homoseksüellik eğilimi olan erkek çocukta, genellikle erken çocukluk dönemine dek uzanan bir cinsiyet yaralanması görürüz. Bu durum, çocuğun kendini, diğer erkek çocuklardan farklı görmesine yol açar.

Cinsiyet yaralanması, genellikle çocuğun anne babasının ve sevenlerinin pek şüphelenmedikleri, sessiz ve gizli bir korku olarak ortaya çıkar. Çocuk, kendini bildi bileli bu korkuyu ve farklılık duygularını yaşamıştır. Bu duygular, çocukta kendini diğer erkeklerden soyutlamasına neden olan bir aşağılık kompleksi uyandırır.

Bazı küçük erkek çocuklarda cinsiyet karmaşası barizdir. Birkaç hastamın hikâyelerinden örnekleme yapacak olursam, Stevie'nin dramatik hikâyesinden başlamak isterim. Yüzlerce yetişkin homoseksüel erkeği tedavi etmiş bir klinik psikolog olduğum için, dünyanın her yerinden beni arayan insanlar oluyor. Gelen

telefonlar, sıklıkla çocuklarla ilgili olmaya başladı. Beni arayanların birçoğu, çocukları için en iyisini isteyen, özverili anne babalardı. Ben de elimden geldiğince onlara yol göstermeye, onları eğitmeye ve desteklemeye çalışıyorum.

Bir gün sekreterim yakınlardan -California'dan- arayan birinin hatta olduğunu söyledi. Ahizeyi kaldırdım ve bir kadın sesi duydum. Kadın:

“Doktor Bey, benim adım Margaret Johnson” diyerek konuşmaya başladı. Sesi titriyordu; ben bir ara telefon bağlantısının kesildiğini düşündüm.

“Alo, orada mısınız, size nasıl yardım edebilirim?” diye sordum.

“Şey, ben sizi aslında birkaç hafta önce televizyonda gördüm. Siz, televizyonda bir başka psikiyatr ile tartışıyordunuz, değil mi?”

“Evet, olabilir” dedim. İki hafta kadar önce ulusal bir TV kanalına çıkmış ve söyleşi proramlarından tanınan bir gey aktivistle atışmışım.⁹ “Siz herhâlde Dr. Isay ile olan tartışmayı kastediyorsunuz” dedim.

“Evet” dedi. “Bir programda, kız çocuğa benzemek isteyen erkek çocuklar üzerine konuşuyordunuz.”

“Doğru, cinsiyet karmaşası üzerine konuşuyorduk ve ...”

Bu defa Bayan Johnson, kararlılıkla ve telaşla sözümü kesti:

“Doktor Bey, siz benim oğlum Stevie'yi tarif ediyordunuz. Kendisi çok güzel ve çok özel, küçük bir erkek çocuk. Fakat...” diyerek duraksadı ve, “Stevie küçük kız çocukların ilgisini çeken süslü püslü oyuncak ve aksesuarlarla büyülenmiş durumda. Kızlarım bile onun kadar meraklı değillerdi. Öyle ki Stevie sadece pembe ve kırmızı renklere hoşlanıyor ve Barbie bebeklerle oynuyor. Dahası, evde bir balerin gibi parmaklarının ucuna basa basa yürüyor.”

⁹ Son 10 yıl içerisinde, Oprah Winfrey, Larry King ve Montel Williams da dâhil birçok TV programına konuk olarak çağırıldım. Televizyonların çıkardığı, ABC 20-20 ve CNN Medical Report gibi birçok dergi, benim fikirlerime yer verdi. Ayrıca yüzlerce radyo programına konuk oldum ve bu programları arayan dinleyicilerin sorularını yanıtladım.

Ben onu dinlerken Bayan Johnson birkaç ayrıntı daha verdi. Oğlu beş yaşındaydı. “Bu tarz davranışlarımı neredeyse iki yıldır fark ediyorum” diye ekledi.

Bana göre bu kadar uzun bir süre manidardı. Küçük bir erkek çocuğun uzun ve kıvrıkcık, sarı saçlarla nasıl gözükeceğini merak etmesinde ve sırf bu amaçla aptalca gözükmek için bir peruk denemesinde bir sakınca yoktur. Bu durumda endişelenilecek bir şey de söz konusu değildir. Fakat çocuk bunu yapmaya ısrarla devam ediyorsa ve normalde erkek çocukların ilgisini çekecek şeylere pek ilgi göstermiyorsa muhtemelen bir problem vardır.¹⁰

“Bu, iki yıldır devam ediyor, öyle mi?” diye sordum.

Sanırım Bayan Johnson, sorumu yanlış anlayarak kendisine çıkıştığını düşündü. Bu yüzden hemen savunmaya geçerek cevap verdi: “Ama öğretmenim, üzülecek bir şey olmadığını, bunun gelip geçici bir aşama olduğunu söylüyor. Kayınvalidem de aynı şekilde düşünüyor. Hatta kayınvalidem, Stevie’ye oynaması için kendi şallarını ve mücevherlerini veriyor ve ona, ‘Babaannesi kurban olsun bu taş bebeğine’ diyor.”

“Siz de kayınvalidenizin ve öğretmenin haklı olduğunu, bunun gelip geçici bir çocukluk evresi olduğunu umuyordunuz.”

“Evet. Ama şu anda gerçekten bir şeylerin yanlış olduğunu düşünüyorum.”

Bayan Johnson’ın sesi artık keskin ve kararlı çıkıyordu.

“Geçen hafta, Stevie, ısrarla ona bir lahana bebek almamı istedi. Sizi televizyonda görmüştüm. Tam da benim oğlumu tarif ediyordunuz, Dr. Nicolosi. Eğer ki siz doğru söylüyorsanız benim oğlum büyüdüğünde...” Sonra söyleyeceği kelimeyi telaffuz etmekten korkarmışçasına tereddüt etti. “Gey olacak. Sizin söylediğiniz buydu. Açıkçası ben de sizi bunun için aradım.”

Sesi tekrar titremeye başlayarak sordu:

¹⁰ L. Newman, “Treatment for Parents of Feminine Boys”, *American Journal of Psychiatry* 133, no. 6, (1976): 683.

“Doktor Bey, oğlum büyüdüğünde gey mi olacak?”

İlk etapta gey kelimesinin bu bağlamda kullanılmasındaki sorununa işaret etmek istedim. Çünkü bu kelime, birçok ideolojik çağrışım yapan, politik bir terim.¹¹ *Homoseksüel* ise daha bilimsel bir terim. Fakat bu kadın, bilimle ya da gey politikalarıyla ilgilenmiyordu; sadece oğluyla ilgili endişeleri vardı.

Ona, mümkün olduğunca nazik bir şekilde cevap verdim:

“Şöyle ki Stevie gibi bir çocuk eğer müdahale edilmezse %75 ihtimalle büyüdüğünde homoseksüel, biseksüel ya da transeksüel olacaktır. Cinsiyet uyumsuzluğu sıklıkla homoseksüelliğin erken bir...”

“Yani bu, onun homoseksüel olacağını mı gösteriyor? Bu durumda hiç umut yok mu?”

“Öyle olması muhtemel fakat bu demek değil ki illa öyle olacak. Ona kendi erkekliğiyle daha barışık olması için yardım edebilmek için hâlâ vaktimiz var.”

Stevie'nin annesi, “Tamam, tamam da ben ne yapmalıyım?” dedi ve durdu. Onun ne kadar gergin olduğunu hissedebiliyordum.

Eşcinsellik Üzerine Ulusal Araştırma ve Tedavi Birliği (National Association for Research and Therapy of Homosexuality-NARTH) başkanı olarak sıklıkla homoseksüellik üzerine dersler veriyorum. 15 yıldır, homoseksüelliklerinden rahatsız olan birçok yetişkin erkeği, Los Angeles'taki ofisimde tedavi ediyorum.

Yetişkin homoseksüel hastalarımın birçoğu hiçbir zaman oyuncak bebeklerle oynamamıştır. Yani Stevie'nin durumu, aslında aşırı bir uç bir durumdu. Fakat bu hastalarımın hemen hepsi, erken çocukluk döneminden itibaren, kendilerini diğer erkek çocuklardan ayıran cinsiyet uyumsuzluğu özellikleri sergilemişlerdir.

¹¹ Charles W. Socarides, *Homosexuality: A Freedom Too Far* (Phoenix: Adam Margrave, 1995), s. 52; Joseph Nicolosi, *Erkek Homoseksüeller İçin Onarım Terapisi*, 2008, s. 11-12.

Bu erkeklerin birçoğu çocukluklarını hantal, pasif, (bazı kız arkadaşlar haricinde) yalnız, pasif, hareketli oyunlardan uzak ve korkutucu ve çekici buldukları diğer erkek çocuklardan ürkerek geçirdiklerini hatırlarlar. Pek çoğu, yetenek olarak kabul edilebilecek bazı özelliklere de sahip olduklarını vurgularlar; gösterişli, olgun, sosyal, iletişime açık ve artistik yeteneklere sahiptirler. Bu erkeklerin birçoğu, Stevie gibi feminen çocuklar olmadıklarından, Stevie'nin anne babasının aksine, onların anne babaları bir şeylerin yanlış gittiğinden şüphelenmemiştir ve bu yüzden terapi arayışlarına hiç girmemişlerdir.

Fakat bu erkekler, çocukluklarında kendi cinsiyetleriyle ilgili içten içe, birçok çelişki yaşamışlardır. Çoğunlukla doğuştan hassas ve narindirler; erkekliklerinin, “kim olduklarının” bir parçası olabileceği konusunda ise kararsızdırlar. Bazı yazarlar, bu durumu, “cinsiyet boşluğu” (*gender emptiness*) olarak tarif ederler. Cinsiyet boşluğu, doğuştan gelen hassas mizacın, bu mizaçtaki çocuğun özel ihtiyaçlarını karşılamayan bir sosyal çevreyle bir araya gelmesiyle ortaya çıkar. Mizaç olarak riskte olan çocuk, sağlam bir maskülen kimlik geliştirmek için anne babası ve arkadaşları tarafından desteklenmeye ihtiyaç duyar.

Böyle bir çocuk, sonuç olarak hem kendi mizacından hem de aile dinamiklerinden ötürü, babasıyla ve babasının temsil ettiği erkeklikle özdeşleşmeye çalışmaktan vazgeçer. Bu şekilde, homoseksüel öncesi (*pre-homosexual*) çocuk, erkeksi benlik özelliklerini kimliğine dâhil etmek yerine; ortaya çıkmaya başlayan erkekliğine karşı savunmacı bir pozisyon geliştirerek erkekliğini reddeder.

Sonrasında ise kendi kaybettiğinin arayışına girerek, kendisinde eksik olan şeylerin sahiplerine âşık olur. Çünkü âşık olduklarımız, bize tanıdık gelenler değil; bizden ayrı ve farklı olanlardır.

Bir Kimlik Problemi

Hemen her homoseksüellik vakasının kökeninde, temel cinsiyet kavramında meydana gelmiş bir çarpıklık söz konusudur.

Bu çarpıklığı mesela, İncil'in, Tanrı'nın erkek zamir (*he*) yerine dişi zamirle (*she*) ifade edilerek yeniden yazılmasını talep eden lezbiyen aktivist örneğinde görürüz. Ya da birisi bariz bir gururla, "Ben herhangi bir cinsiyete âşık olmam çünkü cinsiyet benim için önemli değildir; ben kadın olsun erkek olsun 'insan'a âşık olurum" dediğinde görürüz. Veya buna; bir psikiyatr, biseksüelliğin yaratıcı birçok olanak sunan bir cinsel ifade biçimi olduğu için daha üstün bir yönelim olduğunu iddia ettiğinde şahit oluruz. Aynı çarpıklığı, lise öğrencisi bir erkek çocuğun okula giderken yüksek topuklu ayakkabılar ve elbise giymek istemesinde ve bu durum karşısında bir hâkimin, okul idaresinin, böyle bir çocuğun kadın olduğu yamılsamasını desteklemesi yönünde karar vermesinde gözlemleyebiliriz.

Cinsiyet hakkında kendini kandırma, homoseksüellik durumunun kalbinde yatar. Karşı cins olduğunu ya da iki cins birden olduğunu hayal eden çocuk, kendi kafa karışıklığının ürettiği kurgusal bir çözüme sığınır. Bu aslında gerçeğe ve insan doğasının sınırlarına bir başkaldırıdır.

Şimdi tekrar Stevie'nin durumuna dönelim.

Cinsiyet Kimliği Aile Ortamı İçerisinde Pekiştirilir

Homoseksüel öncesi (*pre-homosexual*) problemleriyle uğraşmak, bütün aile üyelerini kapsayan bir süreçtir. Telefon konuşmamızın devamında, Bayan Johnson'dan bana biraz Stevie'nin babasından bahsetmesini rica ettim. Baba, çocuğun normal erkek cinsiyeti gelişiminde bir odak olma rolü üstlenir.¹² Açıkça-

¹² E. Abelin, "Some Further Observations and Comments on the Earliest Role of the Father", *International Journal of Psychoanalysis* 56, (1975): 293-302; R. Greenson, "Disidentifying from Mother: Its Special Importance for the Boy", *International Journal of Psychoanalysis* 49, (1968): 370-74; I. Bieber ve ark. *Homosexuality: A Psychoanalytic Study of Male Homosexuals*, (New York: Basic Books, 1962); R. J. Stoller, "Boyhood

sı baba, erkek çocuğun cinsiyet kimliği gelişiminde, anneden daha önemlidir.

Stevie'nin annesi, "Kocam Bill, aslında burada, yanımda. Onunla konuşmak ister misiniz?"

Telefonu kocasına uzattı ve ona kısaca ne konuştuğumuzu özetledi:

"Bill, bu psikolog, Stevie'nin ileride gey olabileceğini söylüyor."

Baba boğuk bir sesle, "Bu durumda ne yapabiliriz?" diye sordu. Sesinden, çözüm odaklı bir adam olduğu anlaşılıyordu. Kendi sorusunu kendisi cevapladı ve "Ofisinize geleceğiz" dedi.

Ben de ona, bunun iyi bir fikir olduğunu söyledim. Buna ek olarak, profesyonel yardımla, anne babalar olarak bazı önemli adımlar atmayı ve bazı aile dinamiklerini değiştirmeyi öğrenerek Stevie'ye yardım edebileceklerini vurguladım. Fakat öncelikle, ne olup bittiğini iyice anlamaları gerekiyordu.

Kendi Cinsiyetinde Güvenle Büyüme

Ertesi gün Bill, Margaret ve Stevie Johnson, Ventura Bulvarı'ndaki ofisime geldiklerinde tipik bazı aile dinamikleri görmek

Gender Aberrations: Treatment Issues", *Journal of American Psychoanalytic Association* 27, (1979) : 837-866; C. W. Socarides, "Abdicating Fathers, Homosexual Sons: Psychoanalytic Observations on the Contribution of the Father to the Development of Male Homosexuality", in *Father and Child: Developmental and Clinical Perspectives*, ed. S. H. Cath, (Boston: Little Brown, 1982), s. 509-521; S. M. Wolfe, "Psychopathology and Psychodynamics of Parents of Boys with Gender Identity Disorder of Childhood", (Ph. D. diss., City University of New York, 1990); Richard Green, *The "Sissy Boy Syndrome" and the Development of Homosexuality*, (New Haven, Conn: Yale University Press, 1987); Lawrence Hatterer, *Changing Homosexuality in the Male*, (New York, Mc Graw Hill, 1960); J. Fischhoff, "Preoedipal Influences in a Boy's Determination to be Feminine During The Oedipal Period," *Journal of the American Academy of Child Psychiatry* 3, (1964): 273-86.

benim için hiç zor olmadı. 5 yaşındaki Stevie, porselen beyazı cil-diyle çok güzel bir çocuktur.¹³ Siyah, uzun kirpiklerle çevrelenmiş, fark edilir derecede iri gözleri vardı. Margaret çok hoş, kendini iyi ifade eden bir kadındı. Bill ise söyleyecek çok şeyi olmayan, başarılı bir banka müdürüydü. Bu, benim açımdan tanıdık bir aile modeliydi.¹⁴

Bütün aileyle biraz konuştuktan sonra Bill ve Margaret'i bir kenara çektim. Onlara bir erkek çocuğun heteroseksüel olarak büyüyebilmesi için nelere ihtiyacı olduğuna dair bazı temel şeyleri anlattım. "Anneler erkek çocukları doğurur; babalarsa onları erkek yapar" dedim.

Onlara, bunun nasıl olduğunu anlattım. Bebeklikte, kızlar da erkekler de duygusal olarak anneye bağlıdırlar. Psikodinamik dilinde anne, ilk sevgi objesidir. Çocuğunun bütün temel ihtiyaçlarını, anne karşılar.¹⁵ Kızlar, kendi feminen kimliklerini anneleriyle olan ilişkileri yoluyla geliştirmeye devam ederler. Öte yandan, erkeklerin ek bir gelişimsel ödevi vardır; anneye özdeşleşmekten koparak babayla özdeşleşmektir.

Çocuklar, dili öğrenirken dünyanın kız erkek; adam kadın gibi doğal karşıtlar arasında bölünmüş olduğunu keşfederler. Bu noktada erkek çocuğun sadece farkları gözlemlemeye başlaması yetmez; aynı zamanda kendisinin bu cinsiyete göre bölünmüş

¹³ Cinsiyet bozukluğu yaşayan bütün erkek çocuklar, çok güzel çocuklardır diye bir şey yoktur. Ama Richard Green, daha güzel olan erkek çocukların anne babalarının efemineliğe daha fazla müsamaha gösterdiğini, hatta çocuklarını buna teşvik ettiklerini söylüyor. (Green, *Sissy Boy Syndrome*, s. 64-68).

¹⁴ bkz G. A. Rekers ve ark., "Family Correlates of Male Childhood Gender Disturbance", *Journal of Genetic Psychology* 30, (1983): 31-42.

¹⁵ P. A. Tyson, "Developmental Line of Gender Identity, Gender Role and Choice of Love Object", *Journal of the American Psychoanalytic Association* 30, (1982): 61-68.

dünyada hangi tarafla uyumlu olduğuna karar vermesi gerekir. Kız çocukların işi aslında daha kolaydır, diye başlayarak Stevie'nin anne babasına durumu anlattım. Çünkü kızların birincil bağılıkları zaten annesidir. Bu sebeple, onların ek bir gelişimsel ödev olarak kendilerine dünyada en yakın olan insanla, yani anneyle özdeşliklerini kopararak babayla özdeşleşmeleri gerekmez. Fakat erkeklerde durum farklıdır; heteroseksüel bir yetişkin olabilmek için erkek çocuğun annesinden ayrışarak, yani kendi birincil sevgi objesinden farklılaşarak büyümesi gerekir.

Bu durum, kadın homoseksüellerin, niçin erkek homoseksüellerden sayıca az olduğunu da açıklayabilir. Bazı çalışmalar, 2'ye karşı 1 gibi bir orandan bahsederken, bazıları 5'e karşı 1, hatta 11'e karşı 1 gibi oranlardan bahsetmektedir. Hiçbir zaman bu oranı kesin olarak bilmemekle birlikte, erkek homoseksüellerin sayısı lezbiyenlerden daha fazla olduğunu kesin olarak biliyoruz.

Psikoanalist Robert Stroller diyor ki: "Erkek olma işinin ilk kuralı, kadın olmamaktır."¹⁶

Erkeksilik Arayışı

Baba, çocuğun erkek olma sürecinde üzerine düşeni yapmalıdır. Başka bir deyişle baba, erkekliğin ete kemiğe bürünmüş hâli olarak çocuğuna bu süreçte örnek olmalı ve onu desteklemelidir. Mesela baba oğluya, küçük kız çocukların oynadıkları oyunların aksine, fiziksel aktiviteyi ve vücut dayanıklılığını esas alan oyunlar oynayabilir. Oğluna top atıp tutmayı, çivi çakmayı öğretebilir. Banyo yaparken oğlunu yanına alabilir. Böylelikle çocuk, babasının vücudunun tıpkı kendi vücudu gibi bir erkek vücudu olduğunu anlar.

Bütün bunların sonucunda çocuk, bir erkek olmanın ne demek olduğunu daha iyi öğrenir. Bu sayede vücudunu, erkekliği-

¹⁶ Robert Stoller, *Presentations of Gender*, (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1985), s. 183.

nin bir tezahürü olarak kabullenir. Yani, “Erkekler bu şekilde yaratılmıştır. Ben de bir erkek olarak bu şekilde yaratıldığım için bir penise sahibim” diye düşünür. Psikologlar, heteroseksüel gelişimin ayrılmaz bir parçası olan bu süreci, “erkeksiliğin içe yansıtılması” (*masculine introjection*) olarak adlandırırlar.

Penis, kadın ve erkek vücutları arasındaki en belirgin farklılık olduğundan erkeksiliğin ana sembolüdür. Bu, inkâr edilemez anatomik farklılık, terapi esnasında çocuğa vurgulanmalıdır. Psikoanalist Richard Green, bu bağlamda, efemine erkek çocuğun (bunları açıkça “hanım evladı” olarak adlandırır) kendi penisini yabancı ve esrarlı bir obje olarak gördüğünü belirtir.¹⁷ Eğer çocuk kendi penisini sahiplenemezse sonunda başka erkeklerin penislerine ilgi duymaya ve hayranlık beslemeye başlar.

Bilinçdışı olarak kendini erkek vücutundan soyutlayan çocuk, homoseksüel yönelimler geliştirme yolunda ilerliyor demektir. Böyle bir çocuk bazen açıkça efemine olabilir fakat bundan daha sıklıkla, açıkça feminenleşme belirtileri göstermeden cinsiyet uyumsuzluğu (*gender nonconformity*) yaşıyordur. Yani kendini erkek vücutundan soyutlamış bir çocuk, bu gelişim evresinde (6-11 yaş aralığı), erkeklerle yakın arkadaşlıklar kuramadığı gibi, küçük kız çocuklarla yakın arkadaşlıklarından vazgeçemez. Genellikle babasıyla da soğuk ve yetersiz bir ilişkisi olan çocuk, sonuç olarak güvenli bir erkeksi kimlik oluşturamaz.

Geçmişte gey hayatı olan erkeklerin hikâyelerini sanal ortamda, www.peoplecanchange.com adlı websitesinde derleyerek heteroseksüellik yolunda çabalayanları destekleyen Richard Wyler,

¹⁷ Richard Green'in yazara yazdığı mektup. Araştırmam esnasında Dr. Richard Green'i UCLA'daki ofisinde ziyaret ettim. Önemli bir noktada aynı fikirdeydik: Homoseksüellik durumunun bir rahatsızlık olduğu noktasında. Dr. Green'e bir ara, o zaman 3 yaşında olan oğlunun büyüdüğünde homoseksüel olmasını isteyip istemeyeceğini sordum. Bana tereddütsüz, “Hayır, istemem, öyle olursa hayatı çok zor olur” dedi.

bu erkeklerde ortak olan kendi erkeksi doğasına yabancılaşma sürecini şöyle tarif eder:

Erkeklerin dünyasından reddedilmiş olmanın getirdiği korku ve incinmişlik bizi sıklıkla en çok arzuladığımız şeyden, yani erkeksilikten koparır... Bazılarımız bilinçli ya da bilinçdışı olarak diğer erkeklerden, erkeklerin ilgi alanlarından ve erkeksilikten uzaklaşarak daha kadınsı özellikler, ilgi alanları ve davranış biçimleri geliştiririz. (Bunu, gey topluluklarında yaygın olan bilinçli efemineleşmede ve "kamp" denilen gey toplantılarında geylerin birbirlerine kız arkadaşları gibi davranmasında gözlemleyebiliriz.)

Fakat bu bizi nereye götürebilir ki! Bu şekilde davranmak bizi ancak cinsiyet karmaşasının dipsiz sularında yüzdürür, yani ne tam erkeksi olabiliriz ne de gerçekten kadınsı. Çünkü, bizler sadece bizi incitmelerinden korktuğumuz erkeklere değil; bütün heteroseksüel erkek dünyasına kapılarımızı kapatmışızdır. Hatta bazılarımız kendi erkeksiliğimizi utanılacak, aşağılık bir şeymiş gibi algılamaya başlarız. (www.peoplecanchange.com.)

Demek ki psikiyatr Charles Socarides'in de söylediği gibi, homoseksüel erkekler, erken çocukluk döneminde kurup ergenlik döneminde geliştirmiş olmaları gereken erkeksi benliklerinin hâlâ arayışında olan insanlardır.¹⁸ Fakat burada söz konusu olan dinamikler tamamen bilinçdışıdır. Bu yüzden de Dr. Socarides, yetişkin homoseksüel hastalarını anlamak ve onların bilinçdışı çabalarını çözümlemek için psikanalizi (ve psikanalitik bir araç olan rüyaları) kullanır.

Ben, homoseksüelliği değiştirmek için yetişkinlik döneminde girilen uzun ve sancılı bir terapi süreci yerine, çocukluk döneminde erken müdahalede bulunulmasını öneriyorum. Anne babalar, özellikler de babalar, oğullarının zayıf cinsiyet kimliklerini henüz oluşum aşamasındayken erkeksilik yönünde pekiştirebilirler. Ebeveyn müdahalesi, çocukların kendi cinsiyetlerine güven duy-

¹⁸ Socarides, *Homosexuality*.

malarını sağlayarak, erkeklige soğuk bakmalarını engelleyebilir. Böylece birçok homoseksüel erkeğin tarif ettiği erkek dünyasına yabancılaşma sürecinin de önüne geçilmiş olur.

Buradaki amaç, çocuğun normal erkeklik gelişiminden kopmasını önleyerek onu, yetileriyle donatıldığı erkeksi kimliği benimsemeye cesaretlendirmektir. Yani başarılmaya çalışılan şey, çocuğa kendi erkeklğini doğuştan gelen kişisel özellikleri bağlamında geliştirebilmesi için yardım etmektir. Yoksa hedef, çocuğu bir maço erkek (çocuk böyle birisi olmaya mizaç olarak zaten müsait olmayabilir ve bu kesinlikle bir problem değildir) karikatürüne dönüştürmek değildir.

Richard Wylar, kendisinin ve heteroseksüelliğe dönmeye çabalayan diğer insanların, çocukluk döneminde kendi cinsiyetlerinden uzaklaşmalarına yol açan karşılanamamış duygusal ihtiyaçları, özellikle de yalnızlığı ve özlemi şöyle tarif ediyor:

Bizler bilmeden ve istemeyerek kendimizle heteroseksüel erkek dünyası arasında büyük bir boşluk oluşturduk. Erkekler olarak elbette ki erkeklerin dünyasına ait olma ihtiyacı hissediyorduk. Erkekler tarafından onaylanmaya, yol gösterilmeye, sevmeye ve onları sevmeye gerek duyuyorduk. Erkeklerden çekinsek bile, onların bizi kendi aralarına kabul etmelerini çok arzuluyorduk. Onlara çok kolay ve doğal gelen kendine güvenli, erkeksi davranış biçimlerini kıskanıyorduk. Biz büyüdükçe bu kıskançlık şehvete dönüştü. Erkekleri uzaktan izleye izleye, içten içe onlar gibi olmayı ve aralarına kabul edilmeyi isteye isteye sonunda bizim arzularımızın objekteleri hâline geldiler.

Heteroseksüel erkek dünyasıyla aramızda oluşturduğumuz koca boşluğun bir tarafında durarak homoseksüellikten hiçbir zaman cıkamayacağımızı düşündük. Gey aktivistler ve geyleyi destekleyen terapistler bize doğru yerde olduğumuzu, boşluğun bu tarafının iyi ve güzel bir yer olduğunu söylediler. Bu, başka bazı homoseksüeller için geçerli bir telkin olsa bile bizim için kesinlikle değildi. Biz daha fazlasını istiyorduk. Biz, korkularımızla yüzleşmek, durumumu-

za sebep olan problemlerimizi çözmek ve Tanrı'nın takdir ettiği gibi erkek olmak istiyorduk. Biz, geyler olarak değil, erkekler olarak onanmak istiyorduk... Bizler, içimizden gelen sesin bize iyileştirmemiz gerektiğini söylediği, gizli sorunlarımızı çözmek istiyorduk. (www.peoplecanchange.com.)

Wylar'ın da anlattığı gibi, homoseksüel öncesi dönemdeki çocuklarda, normal cinsiyet özdeşleşmesi süreci çarpık bir biçimde gelişmiştir. Cinsiyetleriyle özdeşleşmek yerine, kendilerini savunmacı bir biçimde erkeklerin dünyasından koparmışlardır. Başka bir deyişle, incinmekten korunmak için kendilerini erkeklerle özdeşleşmeye ve onlarla arkadaşlık kurmaya kapatmışlardır.

Bu kopuşun önemli bir kısmı babayla zayıf bir ilişki ile başlar. Bazı babalar, oğulları dışında her şeye vakit bulurlar. Kendilerini kariyerlerinde, gezmede tozmada, sporda ve daha birçok sözde önemli etkinlikte kaybederek çocuklarını ihmal ederler. Ya da çocuklarının kendilerine has kişilik özellikleri olduğunu, bu yüzden de mesela oğullarından birinin eleştirilmeyi, baba tarafından reddedilme olarak yorumladığını fark edemezler.

Sorun, bazen de mizaç uyumsuzluğundan kaynaklanabilir. Yani, çocuğun hassas mizacı, babanın oğluna daha zor ulaşmasına sebep olabilir. Çocuk ve babası ortak ilgi alanları paylaşmıyorsa babanın çocukla iletişime geçmesi daha fazla gayret gerektirir. (Mesela çocuğun ilgi alanları erkeksi olmaktan çok, sanatsal olabilir.) İş hayatının yoğunluğunda ve gündelik yaşamın hengamesinde bu çocuk bir şekilde ihmal edilmiş, bir kenara atılmış olabilir.

Bazı babalar, bu senaryonun daha uç örneklerini sergilerler. Tanıdığım bir baba (ki kendisi olgun olmayan ve bayağı bir adam olarak karısını, oğlu doğmadan önce erkek çocuk doğurmaması konusunda uyarılmıştı) büyük kızını yüceltirken, oğlunu göz ardı eder ve açıkça reddeder. Evde bir erkek daha büyüyor olmasından öylesine rahatsız olurdu ki açıkça sergilediği memnuniyetsizliğinden ötürü oğlu daha iki yaşındayken ablası gibi kız elbiseleri giy-

meye ve Barbie bebeklerle oynamaya başladı. Bu küçük erkek çocuk, doğal olarak erkeksi kimliğini baskılayarak evde kendisini çok daha güvende hissediyordu.

Bazı anneler ise şu veya bu sebepten ötürü oğullarının kendilerine olan bağımlılığını uzatma eğilimindedirler. Bir annenin oğluluyla olan samimiyeti elbette ayrıcalıklı, öncelikli ve kapsayıcıdır. Bu güçlü bağlanma daha da derinleşerek psikiyatr Robert Stoller'ın "saadetli ortak yaşam" (*blissful symbiosis*)¹⁹ diye adlandırdığı bir ilişki biçimine evrilir. Hele ki annenin çocuğun babasıyla sıcak ve tatmin edici bir ilişkisi yoksa annenin çocuğuna sıkı sıkıya tutunması, sağlıklı bir karşılıklı bağımlılığa yol açar. Bu gibi durumlarda anne, oğluna çok fazla emek harcayarak aslında çocuğunun hayrına olmayacak bir biçimde, onu kendisinin sevgi ve arkadaşlık ihtiyaçlarını karşılamak için kullanır.²⁰

¹⁹ R. J. Stoller, *The Transsexual Experiment, Sex and Gender*, cilt 2, (London: Hogarth, 1975), s. 24.

²⁰ S. Coates, "Extreme Boyhood Femininity: Overview and New Research Findings" in *Sexuality: New Perspectives*, ed. Z. DeFries, R. C. Friedman, ve R. Corn (Westport, Conn: Greenwood, 1985). s. 101-24; S. Coates, "Ontogenesis of Boyhood Gender Identity Disorder", *Journal of the American Academy of Psychoanalysis* 18, (1990): 414-38; S. Coates, "Etiology of Boyhood Gender Identity Disorder: An Integrative Model", in *Interface of Psychoanalysis and Psychology*, eds. J. W. Barron, M. N. Eagle ve D. L. Wolitzky, (Washington DC.: American Psychological Association, 1992), s. 245-65; S. Coates, R. C. Friedman ve S. Wolfe, "The Etiology of Boyhood Gender Identity Disorder: A Model for Integrating Temperament, Development and Psychodynamics". *Psychoanalytic Dialogues* 1 (1991): 481-523; S. Coates ve E.S. Person, "Extreme Boyhood Femininity: Isolated Behavior or Pervasive Disorder?", *Journal of the American Academy of Child Psychiatry* 24, (1985): 702-9; S. Coates ve S. M. Wolfe, "Gender Identity Disorder in Boys: The Interface of Constitution and Early Experience", *Psychoanalytic Inquiry* 15, (1995): 6-38; S. Marants ve S. Coates, "Mothers of Boys with Gender Identity Disorder: A Comparison of Matched Controls", *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*

“Etkili”, yani güçlü ve müşfik bir baba, anne oğul arasında fark ettiği “saadetli ortak yaşamın” sağlıksız bir durum olduğunu içgüdüsel olarak hisseder ve bu duruma müdahale eder. Eğer bir baba, çocuğunun heteroseksüel olarak büyümesini istiyorsa, bebeklik döneminde sağlıklı bir durum olan ama sonrasında çocuk için çok da iyi olmayan anne oğul bağı koparmalıdır. Bu şekilde baba, oğluna bağımsızlığını kaybetmeden bir kadınla (anneyle) sevgi dolu bir ilişki sürdürmenin mümkün olduğunu gösterir. Yani baba, anne ile oğul arasında sağlıklı bir tampon olma işlevini yerine getirmelidir.²¹

Bazen de anne, baba oğul bağlanmasına köstek olacak bir biçimde çocuğunu kocasından uzak tutar. (“Dışarısı çocuk için çok soğuk”, “Bu, onun için iyi olmayabilir”, “Bugün oğlumla birlikte takılacağız” gibi) Anne, bunu genellikle kendisinin bir erkekle yakınlaşma ihtiyacını gidermek için yapar. Onun için oğul emin bir limandır; hem oğluyla sıcak ve duygusal bir ilişki geliştirebilir, hem de kocasıyla olan yakınlaşmasında yaşayabileceği gerilimleri onunla yaşamaz. Bu yüzden de oğlunu kocasından “kurtarmak” için biraz aceleci davranabilir. Mesela baba, çocuğu terbiye etmeye çalıştığında veya bu sebeple çocuğu görmezden geldiğinde, anne hemen araya girerek çocuğu kucaklayıp teskin et-

30, (1991): 310-15; B. Thacher, “A Mother’s Role in the Evolution of Gender Dysphoria: The Initial Phase of Joint Treatment in the Psychotherapy of a Four Year Old Boy Who Wanted to be a Girl” (Psikanalitik Bölüm Toplatısında sunulan araştırma, American Psychological Association, New York, Nisan, 1985); Green, *Sissy Boy Syndrome*.

- 21 Abelin, “Some Further Observations”, 293-302; R. Greenspan, “The ‘Second Other’: The Role of the Father in Early Personality Formation and the Dyadic Phallic Phase of Development,” in *Father and Child*; Green-son, “Dis-identifying from Mother”, s. 370-74; A. J. Horner, “The Role of the Female Therapist in the Affirmation of Gender in Male Patients”, *Journal of American Academy of Psychoanalysis* 20, (1992, Kış): 599-610; Socarides, *Homosexuality*; J. Snortum ve ark., “Family Dynamics and Homosexuality”, *Psychological Reports* 24, (1969): 763-70.

meye çalışır. Annenin bu gibi durumlardaki lüzumundan fazla şefkat ve sevgisi, küçük erkek çocuğun anneden ayrışma evresinde cesaretini kırabilir.

Dahası, abartılmış anne şefkati, erkek çocukta hem homoseksüel öncesi evrede hem de homoseksüellikte sıklıkla gözlemlenen kendine acıma duyguları uyandırır.²² Anneden gelen böylesi abartılmış bir sevgi, yaşıtı erkekler tarafından alaya alınıp dışlandığında, çocuğun kendini arkadaşlarından soyutlamasına yol açar. Richard Wyler da bize böyle söylüyor:

Hemen hepimizde içten gelen bir hassasslık ve duygusal yoğunluk bulunur ki biz bunun hem bir nimet hem de bir şifa vesilesi olduğunu öğrenmişizdir. (Biyolojinin homoseksüelliğe ne kadar katkısı olduğu tartışılabilir fakat bu konu muhtemelen biyolojinin homoseksüelliğimizden kurtulma çabalarımızı en fazla etkilediği alandır.) Bir taraftan, hassaslığımız bizim, ortalamadan daha sevgi dolu, nazik, narin, kalbinin ve vicdanının sesini dinleyen kişiler olmamızı sağlar. Öte yandan, bu özelliklerimiz tam da kızların bizi kendi içlerine memnuniyetle kabul etmesine, annelerimizin bize karşı daha koruyucu olmasına; babalarımızinsa bizden uzaklaşmasına ve itiş kaktışmaktan hoşlanan erkek akranlarımızın bizi reddetmesine sebep olan şeylerdir.

Belki de bütün bunlardan daha problemlili olan, bu durumun bizi incinmeye ve reddedilmiş hissetmeye yatkın, çıkırıldım kişiler yapması; bundan dolayı da başkalarından gelen saldırıları daha yoğun ve acılı bir şekilde yaşamamıza sebep olmasıdır. Yani kendi algımız, sonunda kendi gerçekliğimiz hâline gelir. (www.people-change.com.)

Cinsiyet Uyumsuzluğu Bir Mit midir?

Geçmişte gey olan birçok erkeğin bize anlattığı çocukluk dönemi cinsiyet uyumsuzluğu hikâyeleri; sadece küçük bir grup,

²² G. van den Aardweg, *On the Origins and Treatment of Homosexuality: A Psychoanalytic Reinterpretation*, (Westport, Conn: Praeger, 1981).

tek tipleştirilmiş, homoseksüel erkek için mi geçerlidir? Yoksa bu hikâyeler aslında tipik midir?

Homoseksüellik üzerine yapılan kayda değer bir araştırma bu konuya ışık tutucu niteliktedir. *Cinsel Tercihin Kadın ve Erkeklerde Gelişimi (Sexual Preference: Its Development in Men and Women)*, birçok gey aktivistin alıntılama yaptığı bir referans çalışma kitabıdır. Kitaptaki çalışma, cinsellik araştırmaları yapan Kinsey Enstitüsü (The Kinsey Institute for Sex Research) tarafından tasarlanmış ve çalışmanın giderleri Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsü (The National Institute for Mental Health) tarafından karşılanmıştır. Bu çalışma, homoseksüel erkeklerin geleneksel erkek çocuğu aktivitelerinden -beyzbol ve futbol gibi- heteroseksüel erkeklere göre çok daha az hoşlandıklarını belirtir. Homoseksüel erkeklerin sadece %11'i geleneksel erkek çocuğu aktivitelerinden hoşlandığını söylerken, bu oran heteroseksüel erkeklerde %70'tir.

Yalnız başına yapılan okuma, yazma, çizme ve müzik gibi aktivitelerden hoşlanma oranı, homoseksüel erkeklerde heteroseksüel erkeklerdekinin iki katıdır. Homoseksüel erkeklerin yarısı tipik kız çocuğu aktivitelerinden (evcilik oynamak gibi) hoşlandığını belirtilirken, bu oran heteroseksüellerde sadece %11'dir.²³ Homoseksüel erkeklerin üçte birinden fazlası (%37'si) kız kıyafetleri giyindiğini ya da okul yıllarında kız çocuk gibi davrandığını söylerken, heteroseksüel erkeklerin sadece %10'u bu şekilde davrandığını söylemiştir.²⁴

Bu çalışmada, çocuğun cinsiyet uyumsuzluğuyla ilintilendirilen ailevi faktörler “annenin babaya kıyasla baskın olduğu aile”, “anneye fazla yakınlık”, “güçlü anne” ve “babayla düşük düzeyde özdeşleşme” olarak sıralanmıştır. Çalışmayı yapanlar vardıkları

²³ A. P. Bell, N. S. Weinberg ve S. K. Hammersmith, *Sexual Preference: Its Development in Men and Women*, (Bloomington: Indiana University Press, 1981).

²⁴ a.g.e., s. 76.

sonucu şöyle ifade etmişlerdir: “Örnekleminizde yer alan erkeklerdeki çocukluk dönemi cinsiyet uyumsuzluğu, yetişkinlikteki cinsel tercihler açısından çok güçlü bir göstergedir.”²⁵

Burada bahsedilen çocukluk dönemi cinsiyet uyumsuzluğunun, sadece homoseksüelliklerinden memnun olmayan insanlar için değil; psikoterapi arayışına girmeyen diğer homoseksüeller için de geçerli olduğu saptanmıştır.

Sağlıklı Bir Gelecek Vaadi

Margaret ve Bill’e, psikolog Robert Stoller’ın “erkeksilik bir başarıdır” sözünü hatırlattım. Bundan kastım, heteroseksüel olarak yetişmenin kendiliğinden olacak bir şey olmadığıydı. Çünkü böyle bir gelişimin ön koşulları, iyi ebeveynlik ve aile desteğidir. Ve tabii ki bu süreç, zaman alacaktır.

Margaret neden bahsettiğimi anladı ve “Yani bunun bir süreç olduğunu söylüyorsunuz, öyle mi?” dedi.

“Evet” dedim.

“Ne kadar zaman alacak bir süreçten bahsediyoruz?” diye sordu.

Böyle söyleyerek aslında neyi sorduğunu anlamıştım. Stevie’nin homoseksüel olup olmayacağını ne zaman öğrenebileceğini soruyordu. Ona en önemli zaman diliminin 1,5 ile 3 yaş arası dönem olduğunu ama 12 yaşından önce hâlâ vaktimiz olduğunu söyledim. “Eğer hiçbir şey yapmazsak, ergenlik dönemiyle birlikte uyanan romantik eğilimler ve cinsel arzular, Stevie’nin cinsiyet arayışını erotikleştirecektir” dedim.

Baba kaşlarını çatarak “Erotikleştirme mi?” dedi.

“Yani” dedim. “Diğer erkek çocuklarla, hatta kendisinden yaşlı homoseksüel erkeklerle cinsel deneyimler yaşamaya başlayabilir.”

“Bu, bütün babaların en korkunç kâbusu olmalı” diye sızlandı.

²⁵ Snortium ve ark., “Family Dynamics and Homosexuality”, s. 763-70.

Sesindeki endişeyi anlayabiliyordum. Birçok anne baba gibi oğlunun büyüyünce evlenip barklanıp çoluk çocuğa karışmasını umuyordu.

“Gerçek şu ki cinsel kimliği hakkında kafası karışık bir çocuk aynı cinsten birisiyle, bazen de kendisinden büyük bir erkekle yakınlaşabilir. Böyle bir durum, tabii ki homoseksüel kimliği pekiştirecektir”²⁶ dedim.

Bill, hoşnutsuzlukla sandalyesine yaslandı. Bana, “Doktor Bey, ne yapmamız gerekiyorsa yapacağız, gerekirse çiftliğimizi satarız” dedi. O böyle söyleyince ben onun Stevie’ye yardım etmek için gerçekten her şeyi göze almış olduğunu düşündüm.

Bill’in korkularını anlayabiliyordum. Ona çiftliği satmasına gerek olmadığını söyledim: “Çünkü işin önemli bir kısmını aslında kendin yapabilirsin. Sadece Stevie’nin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için her zaman onun yanında ol. Onunla sıcak ve sevgi dolu bir ilişki kur ki kendisini bu süreçten çekmesin” diye ekledim.

Bu arada aklıma homoseksüel hastalarımın eş arayışlarını, erkek sevgisine duydukları derin özlemi ve erotik yakınlaşmayı anlatarak geçirdikleri sayısız terapi seansı geldi. Hayatlarında çocukluklarının ilk yıllarına uzanan, derin bir boşluk vardı. Bir erkeğin ilgisine, şefkatine, kendilerini onaylamasına, kendilerine sarılması ve daha sonrasında her başları sıkıştığında koşabilecekleri bu en iyi dostları için özel bir kişi olmaya ihtiyaçları vardı. Birçoğu hâlâ baba sevgisi arayışındaydılar. “Etkili bir baba ol” dedim Bill’e.

²⁶ Finkelhor; çalışmasına katılan, homoseksüel aktivitelerde bulunan erkek üniversite öğrencilerinin yarısının, çocukluklarında kendilerinden büyük bir erkekle cinsel deneyim yaşamış olduğunu saptamıştır. Finkelhor, bu bulguya dayanarak daha yaşlı bir erkek tarafından taciz edilen çocukların, bunu, homoseksüel bir olay gibi algılamış olabileceğini ve bu yüzden de kendilerini homoseksüel olarak damgalamış olabileceklerini söylüyor. Bu erkek çocukları, sonrasında girdikleri homoseksüel aktivitelerle, bu damgayı pekiştireceklerdir. D. Finkelhor, *Sexually Victimized Children*, (New York: Free Press, 1979).

Bill sıkıntıyla sordu: “Nasıl yani? Etkili bir baba ne demek?”

“Etkili’ hem şefkatli hem de güçlü demek. Stevie seni öz güvenli ve kararlı görmeli. Ama aynı zamanda seni destekleyici, duyarlı ve ilgili görmeli. Yani Bill, Stevie’ye senin gibi olmayı istemesi için mantıklı bazı sebepler sunmalısın” dedim. Bill’in söylediklerimin ne kadarını gerçekleştirebileceğini tartmak için ona uzun bir bakış attım.

Margaret’e de, “Sizin de biraz geri çekilmeniz lazım” dedim.

Bu söylediğime çok şaşırıldı. “Benim hâliyle Stevie’ye bakmam gerekiyor ve..”

“Stevie’ye bir bebek gibi davranmayın” diyerek araya girdim. “Kendi işlerini kendi başına halletmesine izin verin. Onun hem annesi hem babası olmaya çalışmayın. Eğer bir sorusu olursa, ona sorusunu babasına sormasını söyleyin.”

“Ne hakkında sorular mesela?” diye sordu.

“Her şey hakkında. Cinsellikle ilgili sorular tabii ki. Fakat yalnız onlar değil, her türlü soru. Gökyüzü neden mavi? Rüzgâr neden eser? Kocanıza, Stevie’nin kendisi için ne kadar önemli olduğunu, Stevie ile ne kadar ilgili olduğunu sergileme fırsatı verecek her soruyu ve işi havale edin. Çünkü kocanızın, Stevie’ye bir baba olarak önerebileceği bir şeyleri olduğunu kanıtlaması gerekiyor.”

Birçok homoseksüel hastam, babalarının kendilerine verecek hiçbir şeyleri olmadığını söylerlerdi. Hastalarımın 26 yaşında olan birisi bana geçenlerde şöyle dedi: “Babam hem vardı hem de yoktu. Yani hep evdeydi ama buna rağmen onunla ilgili hatırlanmaya değer doğru dürüst bir anım yok.”²⁷

Bill, “Yani Stevie’nin terapiye ihtiyacı olmadığını mı söylüyorsunuz?” dedi.

Ben de Bill’e, Stevie’nin aslında terapiye ihtiyacı olmadığını söyledim. “Stevie’nin babasına ihtiyacı var” dedim.

²⁷ Ayrıca bkz. D. J. West, “Parental Figures in the Genesis of Male Homosexuality”, *International Journal of Social Psychiatry* 5, (1959): 85-97.

Babasına ihtiyacı var. Bunu söylemek benim için kolaydı.

Ertesi hafta, Margaret tek başına ofisime uğradı. Ben Bill'in gelmemesine maalesef şaşırılmamıştım. Üzülerek söylemeliyim ki bu aslında çok yaygın bir aile modelidir. Anneler genellikle yapılması gerekenin ne olduğunu hemen kaparlar. Babalar ise sıklıkla bunun önemini kavrayamazlar. (Çocuklarına, "Annen bu işi de halledecektir" derler.)

Margaret özür diler bir tonda, "Bill, Stevie'yle pek fazla ilgilenmiyor" dedi. "Sizinle yaptığımız konuşmadan sonra eve dönerken bile Bill, Stevie ile hemen hemen hiç konuşmadı. Bildiğim kadarıyla o zamandan beri de hiç baş başa bir şeyler yapmadılar" diye devam etti.

"Bill işten eve geldiğinde ne yapar?" diye sordum.

"Kesinlikle Stevie ile konuşmaz. Benimle bile pek konuşmaz. Kendisine içecek bir şeyler alır ve televizyonu açar."

İşte *hep aynı hikâye* diye düşündüm.

Bill'in çocuğunu kurtarmak için çiftliğini satabileceğini söylemesinin üzerinden daha bir hafta geçmemişti. Bu babanın oğlunu sevdiğinden hiç kuşku duymuyordum, bir baba olarak bu yüzden büyük fedakârlıkları göze almıştı. Fakat küçük fedakârlıkları ve ihtimamı ki bunlar gündelik ilgi, sevgi ve anlayış gibi çocuğunun cinsiyet karmaşasını çözmek için en gerekli şeylerdir, yerine getirmiyordu. Öyle ki Bill oğluyla konuşamıyordu bile. Bu tür aile tablolarının çok yaygın olması hazindir. On beş yılda yüzlerce homoseksüel erkekle konuşmuşumdur. Benim karşılaşmadığım bazı istisnalar tabii ki olabilir ama ben şahsen babasıyla sıcak, sevgi dolu ve saygılı bir ilişkisi olduğunu söyleyen tek bir homoseksüel erkek tanımadım.²⁸

²⁸ Zayıf baba oğul ilişkisinin otobiyografik ya da klinik literatürden örnekleri için bkz. W. Aaron, *Straight*, (New York: Bantam, 1972); J. R. Ackerly, *My Father and Myself*, (New York: Poseidon, 1968); M. Boyd, *Take Off the Masks*, (Philadelphia: New Society, 1984); Greg Louganis, *Brea-*

Bu yüzden ben erken çocukluk döneminde gelişen baba oğul bağlanmasını şöyle bir soruyla test etmeyi uygun görüyorum: Küçük erkek çocuk mutlu olduğunda, bir şeyleri başardığında, cesaretlendirilmeye ihtiyaç duyduğunda ya da eğlenmek, heyecanlanmak istediğinde kime koşar? Eğer koştuğu kişi her zaman annesiyse, baba oğul ilişkisinde bir şeyler yolunda gitmiyor demektir.

Kendi klinik çalışmalarımızdan ve homoseksüel birçok erkekle çalışmış olma tecrübemizden çıkarımımız; homoseksüelliğiyle baş etmeye çalışan bir erkeğin, babası tarafından yeterince sevilmiş, onaylanmış ve kendisine yol gösterilmiş olmasının çok nadir bir durum olduğudur. Büyüme sürecinde babasıyla özdeşleştiğini hisseden ve babasını bir erkek rol modeli olarak kabul eden homoseksüel erkek çok azdır. Oğul, sıklıkla babasıyla olan ilişkisini karşılıklı husumet ve babadan yana ilgi eksikliği (psikolojik olarak terk edilmiş hissetme) çerçevesinde hatırlar.

Fakat bütün insani deneyimler gibi, bu tür deneyimler de evrensel değildir. Bazen baba oğul ilişkileri yeterli gibi gözükebilir. Bu gibi durumlarda agresif ve kindar bir ağabeyin, akran bir erkek arkadaşın ya da bir tacizcinin çocukta bıraktığı derin yaralanmalar problem teşkil edebilir. Bu tür durumlarda bile temel sorun aynıdır: Çocukta kendi cinsiyetinin içini doldurma konusunda büyük bir eksiklik hissi, yani erkeklerin arasında onların dengi gibi davranamama ve erkeklerin dünyasında yeterince iyi olmadığını düşünme. Kısacası sorun, kendi cinsiyetine güvensizlik duymakla (*gender esteem*) ilgilidir.

Richard Wyler'ın kendini de içine katarak geçmişte gey olan bir grup erkek için söylediklerine kulak verelim: "İstenmeyen homoseksüel dürtülerle uğraşan erkekler içerisinde bizim bildiği-

king the Surface, (New York: Plume, 1996); G. A. Rekers ve ark., "Family Correlates of Male Childhood Gender Disturbance", *Journal of Genetic Psychology* 142, (1985): 31-42; Andrew Sullivan, *Virtually Normal*, (New York: Vintage, 1996); Fischhoff, "Preoedipal Influences", s. 273-86.

miz tek bir vaka yoktur ki erkek dünyasından veya erkeklerle olan ilişkilerinden duygusal olarak uzaklaşmamış ya da bunların sebep olduğu yaralanmalara uğramamış olsun.” (www.people-change.com.)

Her erkek çocuk, bir baba figürü tarafından sevmeye, okşanmaya ve bir baba rehberliğinde erkek dünyasına adım atmaya özlem duyar. Dahası erkeksi doğasının; arkadaşları, kendinden büyük erkekler ve kendisine yol gösterenler tarafından onaylanmasına ve övülmesine ihtiyacı vardır. Eğer bu ilişkilerin hiçbiri çocuğa kendini erkek dünyasında rahat hissettirecek kadar güçlü değilse çocuk, diğer erkekleri uzaktan hasretle izlemeye başlayacaktır. Açıkçası ben de, Richard Wyler gibi, erkek dünyasındaki ilişkilerinde incinmemiş tek bir homoseksüel erkek tanımadım.

Stevie'nin babası konusunda hâlâ umutsuz değildim. Yine de Margaret'e, işimizi garantiye almak için, oğluna alternatif erkek rol modelleri bulmaya çalışmasını söyledim. Mesela Stevie'yi balık tutmaya götürebilecek bir amca. Çocuğa beyzbol oynamayı öğretebilecek bir kuzen. Ya da bu çocukla vakit geçirecek ve kendisini erkek çocuk olarak özel hissetmesini sağlayabilecek başka güvenilir yetişkin erkekler...

Böyle bir müdahale elbette ki çocuğun ileride heteroseksüel olacağını garantilemez. Margaret ve Bill'in bütün yapabileceği, Stevie'ye mümkün olan en iyi çevresel şartları sağlayarak onun bu yöndeki şansını maksimuma çıkarmaktır. Bütün bu uğraşlar sonuçta boşa gidebilir, ben böyle bir durumda Margaret ve Bill'in çocuklarını sevmeye devam edeceğine inanıyorum.

Sonuçta, sağlıklı bir başlangıç için yapılabilecek çok şey vardı ve bunları hayata geçirmenin zamanı gelmişti.